

O RETROSPECTIVĂ ASUPRA RELAȚIEI DINTRE MOTIVAȚIE ȘI APTITUDINILE PROFESIONALE

*Lidia COJOCARI**, *Veronica CAPAȚÎNĂ-DARII***, *Aurelia CRIVOI*

Universitatea de Stat din Moldova

**Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”*

***Universitatea de Stat din Tiraspol*

Principalele motive în alegerea carierei militare sunt legate de caracteristicile vieții socioeconomice (68%), și numai 32% – de cele de profesie. Motivația studenților pentru cariera militară depinde de nivelul dezvoltării aptitudinilor profesionale și de condițiile concrete.

Relație pozitivă a fost stabilită între: motivație și scalele Realist, Convențional ale Inventarului de Interese și testele Aptitudine numerică, Aptitudine spațială ale Bateriei Factoriale la studenții motivați pentru cariera militară (clasterul I); motivație și scalele Artistic, Social ale Inventarului de Interese și testele Fluență Verbală ale Bateriei Factoriale la studenții orientați spre caracteristicile vieții socioeconomice (clasterul II).

Cuvinte-cheie: *motivație, interes profesional, aptitudini, profesia de militar.*

A REVIEW ON THE RELATIONSHIP BETWEEN THE MOTIVATION AND PROFESSIONAL SKILLS

The main reasons for the military career choice are linked to socio-economic characteristics of life – 68%, and 32% – of the profession. The motivation of students with military profile depends on the development of professional skills and specific conditions.

The positive relationship has been established between: Realistic motivation scales, Conventional Interest Inventory and Numerical Aptitude tests, Aptitude Battery space to motivated students for a military career (cluster I); Artistic motivation scales, Social Interest Inventory and Battery oral fluency tests to students oriented to socio-economic characteristics of life (cluster II).

Keyword: *motivation, professional interest, ability, the military profession.*

Introducere

Sunt trei mari coordonate care împart, dar și echilibrează viața fiecărui individ social: viața personală, viața profesională și hobby-urile. Deși importanța acestor trei nevoi majore diferă de la o persoană la alta, psihologii susțin că viața profesională poate reprezenta mai mult decât stabilitate financiară [14].

Alegerea unei profesii sau a unei cariere este una dintre alegerile cele mai însemnate care trebuie făcute în anii adolescenței, este o alegere care apasă greu pe umerii multor tineri și care va marca viitorul lor.

Alegerea unei cariere este influențată de câțiva factori esențiali, printre care se numără: presiunea familiei, presiunea societății, circumstanțele, performanțele de trecut. Dorința de a deveni „cineva” într-o lume plurivalentă și agitată îi urmărește pe tineri încă din copilărie, când eroii materializați în campioni, astronauti sau cântăreți celebri îi oferă un sentiment de împlinire unic [11].

Nicholas Lore, fondatorul Institutului de îndrumare profesională „Rockport”, afirmă că modul în care oamenii își aleg cariera este incredibil de primitiv și nu este de mirare că mulți sunt nemulțumiți de locurile lor de muncă.

Orice activitate, orice profesiune este determinată de anumite cauze și se desfășoară într-un context motivațional. Nu există acțiune fără scop, fără motiv, un interes de moment sau de perspectivă, nemijlocit sau superior, fără o anumită aspirație. În activitatea curentă încercăm adesea să căutăm explicații pentru orice faptă omenească, ne întrebăm de ce o persoană întreprinde o anumită acțiune, ce o determină să reacționeze într-un așa fel. Motivația este o forță motrice a activității și a dezvoltării individului. Individul acționează de regulă sub influența unei constelații motivaționale, comportamentul fiind plurimotivat. Aceste motive se compun ca într-un paralelogram al forțelor, dând o rezultantă care capătă expresie într-un anumit nivel de activare sau mobilizare energetică. Mai precis, în funcție de experiență, ea sensibilizează diferit persoana la stimulii exteriori, ceea ce face ca aceeași situație, aceeași solicitare să producă reacții deosebite la persoane diferite.

Motivația are în aria ei de cuprindere atât interesele, cât și aspirațiile, care sunt nu altceva decât manifestări pornite din lăuntrul ființei umane ce se manifestă în contact cu mediul în care trăiește sau îl cunoaște. Între interese, aspirație și motivație se stabilește un gen de relații care, atunci când coincid, devin o sursă de realizări de un nivel deosebit [2, 5].

Motivația transformă ființa umană într-un subiect activ și selectiv, cu un determinism intern propriu în alegerea și declanșarea acțiunilor și comportamentelor. Posedând o structură motivațională proprie, omul se plasează într-o relație dublă față de mediul ambiant: una de independență – constând în capacitatea lui de a acționa pe cont propriu, în absența unor stimuli sau solicitări externe, cealaltă de dependență – constând în satisfacerea stărilor de necesitate pe baza schimburilor substanțiale, energetice și informaționale cu mediul ambiant. Motivația apare ca o cauzalitate externă transpusă în plan intern: astfel, dacă obiectul corespunzător satisfacerii unei trebuințe lipsește și nu are cum să se declanșeze comportamentul corespunzător, locul său este luat de starea de necesitate în raport cu el, actualizată spontan, în urma unor modificări de ordin fiziologic sau psihologic [2, 9, 15].

Este foarte important ca, pe lângă cunoașterea trebuințelor actualizate și factorii de întreținere și motivatori care acționează la un moment dat, să cunoaștem sistemul de valori care orientează conduita oamenilor.

Motivația pentru a învăța, a căpăta o profesie este segmentul primordial al succesului profesional. Sursele motivaționale sunt multiple și complexe. Literatura de specialitate promovează ideea conform căreia factorii intrinseci și extrinseci condiționează și influențează motivația profesională [2, 8, 13].

Aptitudinile se constituie într-un ansamblu de însușiri de ordin instrumental-operațional care diferențiază oamenii între ei în ceea ce privește maniera de desfășurare a diferitelor activități și, mai ales, în ceea ce privește randamentul cantitativ și calitativ al acestora. Printre aptitudinile speciale se numără în primul rând aptitudinile profesionale. O anumită combinație de capacități și însușiri asigură succesul într-o activitate profesională sau alta.

Aptitudinile sunt însușiri sau sisteme de însușiri, superior dezvoltate, care mijlocesc performanțe supramedii în activitate [4, 6, 15]: nu orice însușire psihică este aptitudine, ci numai aceea care favorizează desfășurarea unei activități cu rezultate supramedii; prezența unei aptitudini ar putea fi indicată de: rapiditate, volum, precizie, originalitate, eficiență; aptitudinile diferențiază oamenii, elementul principal constituindu-l randamentul calitativ și cantitativ; aptitudinile explică diferențele dintre oameni în ceea ce privește posibilitatea însușirii anumitor cunoștințe, priceperi, deprinderi; sunt un „aliaj” între ereditar și dobândit (exercițiu, efort, interes, mediu); aptitudinile sunt atât premise, cât și rezultate ale învățării; punerea în valoare a aptitudinilor și obținerea performanțelor în activitate sunt condiționate de participarea altor componente ale personalității: motive, interese, scopuri, efort voluntar, perseverență.

Este cunoscut că în formarea și dezvoltarea aptitudinilor un rol aparte revine eredității și mediului: aptitudinile sunt înnăscute, dar în același timp sunt dobândite – un rol deosebit îl are activitatea de învățare. Aptitudinile, deși depind și de ereditate, sunt influențate în mare măsură de factorii de mediu și de educație.

Conform psihologiei moderne, interacțiunea factorilor ereditari și a factorilor de mediu este foarte importantă. Factorii ereditari au rol de condiționare a aptitudinilor și nu de determinare, dotarea ereditară poate îngreuna sau ușura formarea aptitudinilor [11].

Aptitudinile sunt cele care determină succesul profesional. Aptitudinile favorizează obținerea succesului profesional, dar nu în exclusivitate. Aptitudinile se constituie în cerințe obligatorii pentru exercitarea unor profesii. În acest sens se alcătuieste psihograma – document care cuprinde aptitudini pe care trebuie să le dețină cel care dorește să aleagă o anumită profesie. Dacă nu există capacitățile necesare, putem vorbi de inaptitudini, care constituie piedici serioase pentru practicarea profesiei.

Astfel, o anumită combinație de capacități și însușiri asigură succesul într-o activitate profesională sau alta.

Situația ce s-a creat pe Terra către debutul sec. al XXI-lea ne obligă să elaborăm noi paradigme ce ar asigura existența vieții, ar axa activitatea umană pe trasee noi, netradiționale, dar nepericuloase, inofensive în dezvoltarea civilizației actuale. Fiecare epocă a dezvoltării omenirii a fost apreciată de anumite fenomene, care au marcat viața pe planeta noastră. În prezent omenirea tot mai mult și mai mult tinde spre un progres, o atmosferă legislativă și disciplinară legală, spre o dezvoltare liberă și independentă a omului în condiții de pace, siguranță [1]. De aceea, astăzi cariera de militar devine mai atractivă. Însă, aspectul cel mai important este că armata are nevoie de oameni capabili să opereze în medii conflictuale complexe, în situații extreme, dar și să formeze o comunitate solidară, unită, dinamică și eficientă. De aceea, este important a cunoaște caracterul motivațional ce stă la baza alegerii profesiei de militar.

Tinerii militari în formare, a căror sarcină de bază constă în însușirea unei culturi generale temeinice și în formarea unor deprinderi care să-i facă apti pentru a urma cu succes serviciul militar, trebuie să pună accentul pe formarea și dezvoltarea motivelor învățării. Este un fapt cunoscut că posibilitățile intelectuale, psihice și fizice sunt mai eficient valorificate de tinerii care au suficient dezvoltate interesele și motivele învățării, decât

de cei la care aceste interese lipsesc. Chiar în cazul studenților cu bune aptitudini intelectuale, lipsa unei motivații corespunzătoare diminuează rezultatele sub nivelul celor cu posibilități mai modeste, dar animați de dorința unei pregătiri temeinice [7]. Din acest motiv, cunoașterea în profunzime a motivelor activității tinerilor a devenit pentru toți cei implicați în procesul instructiv-educativ o cerință și un scop în sine. Cunoașterea și dezvoltarea motivației, aptitudinilor pentru cariera militară reprezintă un obiectiv fundamental în activitatea de instruire și educare a tinerilor din cadrul instituțiilor cu profil militar.

Scopul

Cuantificarea rolului motivației și aptitudinilor în alegerea profesiei militare de către adolescenți.

Material și metode

Studiul a fost realizat în cadrul instituției cu profil militar – Academia Militară „Alexandru cel Bun” din Chișinău. Eșantionul experimental a inclus 75 de persoane cu vârsta cuprinsă între 19 și 21 ani.

Pentru realizarea obiectivelor trasate am aplicat testul „Evaluarea motivației profesionale” după R.Rimskaia (2006), chestionarul de interese după J.L. Holland și Bateria Factorială PMA (Primary Mental Abilities), care reprezintă un ansamblu de teste destinat măsurării a cinci dintre principalele aptitudini mentale: Semnificația Verbală (V), Aptitudinea Spațială (S), Raționamentul (R), Aptitudinea Numerică (N) și Fluență Verbală (W).

Rezultate

Organizația militară este un cadru unitar în care se urmărește realizarea unor obiective. Orice organizație presupune existența unei ierarhii clare și formalizate la niveluri de decizie, fiecare cu atribuții bine definite. În cadrul acestei ierarhii autoritatea, puterea și comanda sunt vârful piramidei, iar execuția stă la bazele ei [7, 12].

Omul este o ființă complexă, iar activitatea sa este rezultatul intervenției unei multitudini de factori determinanți sau favorizanți [3, 10]. Motivele acțiunilor noastre, ceea ce ne determină să acționăm sau nu, sunt esențiale atât pentru supraviețuirea noastră, cât și a organizației căreia îi aparținem de bunăvoie.

Astăzi armata desfășoară activități complexe, care solicită tot mai mult atenția, rapiditatea, decizia, găsirea soluțiilor optime, efort permanent de adaptare. Opțiunile, conduitele oamenilor, succesul activităților depind de factorii motivaționali.

Imaginația profesiei se constituie dintr-un ansamblu de percepții individuale și sociale formate și transmise prin intermediul altor oameni sau prin anumite surse de informare publică, privind mediul și viața persoanelor care practică profesia respectivă. Pentru identificarea motivelor ce stau la baza alegerii carierei militare au fost selectate 6 criterii, studenții fiind rugați să indice importanța, pentru ei, a fiecărui criteriu.

Rezultatele studiului denotă că principalele motive sunt legate de caracteristicile vieții socioeconomice – 68%, printre care menționăm: curiozitatea – 4%, partea materială din cauza șomajului din viața civilă – 16%, dezvoltarea individuală – 20%, siguranța serviciului – 12%, poziția socială – 16%. Pe când doar 32% din studenții intervievați au menționat alegerea profesiei de militar prin dorința de a fi în slujba patriei.

Rolul unui ofițer în armată este mult mai complex și mai dificil. Relaționarea cu subordonații, un nou mod de relaționare cu cadrele militare, asemenea responsabilității luării deciziilor, și implicarea directă în procesul de coordonare și planificare a activităților sunt câteva elemente care evidențiază complexitatea noului rol pe care îl dobândesc foștii studenți în activitatea lor profesională.

Odată cu începutul studiilor se evidențiază atitudinea față de mediul militar care i-a făcut să depună dosare pentru a urma studiile. Interviuurile și analiza motivelor care i-au condus către această decizie demonstrează satisfacerea în mare măsură a motivelor care i-au determinat să facă studiile respective. Au dezvoltat o atitudine pozitivă față de tot ceea ce înseamnă sistemul militar. S-au evidențiat mai multe motive: dorința de a avea un serviciu sigur, dorința de a-și asuma responsabilități, nevoia împlinirii profesionale.

Desigur, condițiile socioeconomice își pun în continuare amprenta asupra opțiunii lor, însă apar acei factori motivaționali menționați și de către F.Herzberg; trebuințele dobândite de individ sunt trebuințe esențiale în asigurarea echilibrului psihic al persoanei. Sunt multe situații în care diferite persoane aleg meseria din nevoia de a câștiga bani, iar ulterior ajung să fie acaparate de meserie și să muncească din plăcere. Apare treptat satisfacția oferită de practicarea meseriei, datorită dispariției motivului inițial. Motivația bazată inițial pe obținerea recompensei se transformă în plăcerea de a munci.

Dezvoltarea motivației intrinseci este foarte importantă, deoarece contribuie la realizarea unei comunități profesionale dinamice și eficiente în cadrul căreia toți au un scop comun – atingerea obiectivelor organizației.

În fond, condiționați de aspectul socioeconomic, viitorii militari au optat pentru acest stil de viață, au îndeplinit cerințele condiției militare, au făcut față unor situații complexe pe care le-au depășit cu succes; mai mult chiar, unii vor să progreseze din punct de vedere profesional, fapt ce impune în mod automat și o puternică motivație intrinsecă.

Astfel, cercetările realizate au demonstrat la tinerii studenți axarea pe valori care țin de aspecte extrinseci ale profesiei – obținerea unor satisfacții de ordin material, relații bune cu superiorii și mai puțin pe aspecte valorice ce țin de profesie – patriotism, onoare și disciplină militară. Deci, motivele pentru care au ales cariera militară sunt plasate în sfera beneficiilor pe care le-ar putea obține în urma alegerii acestei profesii.

Percepția pe care o au studenții cu privire la Academia Militară, după anii petrecuți în Academie, poate constitui un factor de motivare sau demotivare pentru alegerea carierei militare. Gradul de satisfacție poate constitui un imbold, un factor mobilizator și (de ce nu?) motiv pentru profesia de ofițer.

Monitorizând unele aspecte ale vieții de student în cadrul instituției de învățământ militar, s-a determinat: 84% apreciază ca satisfacatoare perioada petrecută în instituția militară, gradul de satisfacție fiind reprezentat cel mai adesea, în viziunea lor, prin prisma condițiilor pe care le oferă Academia – baza materială, condițiile de cazare și alimentare.

În cadrul instituției militare accentul cade cu desăvârșire pe formarea și dezvoltarea cunoștințelor, pe însușirea unei culturi generale temeinice, dar și a unor deprinderi care să-i facă apti pentru a urma cu succes activitatea în cadrul armatei. Motivația învățării, alături de motivația pentru cariera militară, constituie o cerință și un scop în sine. Răspunsurile studenților cu privire la aprecierea pregătirii pe care o oferă Academia sunt redată în Figura 1.

Însă, procentul celor care apreciază instituția militară ca factor motivațional în alegerea carierei militare este foarte redus – 20%. Cei mai mulți studenți consideră că Academia Militară a constituit mai mult o pregătire pentru viață și a contribuit la dezvoltarea lor personală (32%, respectiv, 48%).

Au fost propuse două criterii de apreciere a profesiei de ofițer: modul de apreciere reflectă, într-o anumită măsură, respectul pe care îl au studenții față de această profesie; ofițerul reprezintă pentru cei mai mulți studenți un model și ca atare au tendința de a-l aprecia în funcție de așteptările pe care le au față de modelul respectiv.

Rezultatele studiului atestă că numărul celor care apreciază pozitiv profesia de ofițer este mult mai mare (92%) decât al celor care apreciază negativ această profesie (8%).

La studenți se observă tendința de a aprecia pregătirea profesională prin prisma rezultatelor pe care au reușit să le obțină pe parcursul anilor. Unii studenți care nu au obținut rezultatele dorite au tendința de a-și justifica rezultatele făcând apel la calitatea pregătirii de care au beneficiat. În Figura 2 este redat gradul de apreciere, mai mult sau mai puțin obiectivă, de către studenți a pregătirii profesionale. După cum se poate observa din Figura 2, cei mai mulți studenți apreciază pregătirea profesională ca fiind bună – 56% și foarte bună – 32%. Acești studenți consideră că au obținut un nivel înalt de cunoștințe, au căpătat aptitudini și deprinderi profesionale care le vor permite să activeze cu succes în Armata Națională. Fiind astfel apreciată, pregătirea profesională atestă faptul că nu se constituie într-un motiv care să-i demotiveze pe studenți pentru cariera militară.

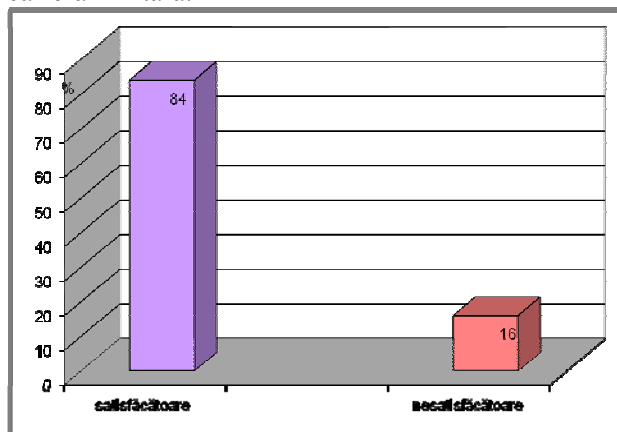

Fig.1. Aprecierea perioadei petrecute până în prezent în instituția de învățământ.

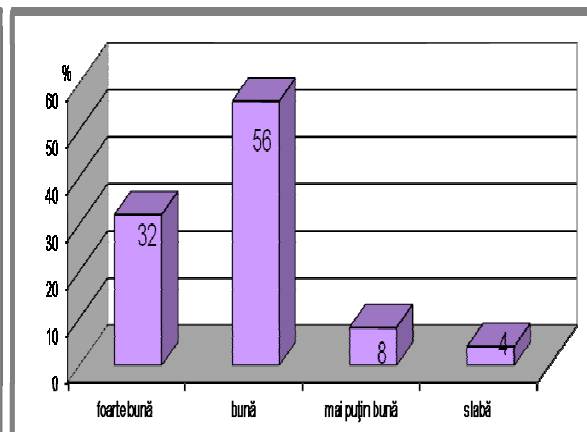

Fig.2. Aprecierea pregătirii profesionale oferite de instituția militară, în vederea alegerii carierei militare.

Monitorizând opțiunile studenților după absolvirea instituției militare, au fost determinate principalele categorii de muncă pentru care pot opta după absolvirea Academiei Militare: 60% din studenți și-au exprimat dorința de a urma o carieră militară după absolvirea instituției; 20 % – de a activa în poliție, iar 12 % – în serviciul vamal. Cei care au ales ca variantă de răspuns „altele” (8%) și-au exprimat dorința de a urma activități în domeniul civil, probabil din cauza demotivării pentru cariera de militar.

Astfel, se conturează un accent deosebit pe pregătirea militarilor, fiind necesară promovarea conceptului de formare continuă, de dezvoltare a cunoștințelor privind asigurarea calității resurselor umane, ceea ce va îmbunătăți calitatea lor profesională.

Interesul este o variabilă motivațională care, în determinarea conduitei persoanei, exprimă, pe planul relației acesteia cu mediul exterior, direcții de orientare, categoria de valori căreia îi acordă importanță sau care, într-un sens mai larg, reține atenția subiectului. Conform concepției lui I.Holban (1974), există o relație între interes și motivație.

Conform datelor lui Al.Roșca și B.Zorgo (1972), aptitudinile sunt determinate, pe de o parte, de potențialitățile ereditare, iar, pe de altă parte, de condițiile în care aceste potențialități latente devin active. În primul rând, se dezvoltă și prevalează acele aptitudini care au fost modelate în cursul filogenezei și sunt prevăzute în programul genetic. Aceste aptitudini și o anumită categorie de potențialități neactivate dau posibilitatea formării aptitudinilor modelate după anumite configurații de sarcini.

Luând în considerare faptul că, în sens larg, motivația stă la baza conduitei omului și întotdeauna înbină un ansamblu de mobiluri – trebuințe, atracții, emoții, interese, intenții, idealuri, care susțin realizarea anumitor acțiuni, fapte sau exprimarea anumitor aptitudini și opinii, ne-am propus să evaluăm interesele și aptitudinile profesionale.

În urma analizei motivației pentru cariera militară au fost estimate două clustere: clasterul I – motivație pentru profesie (32%) și clasterul II – legat de caracteristicile vieții socioeconomice (68%).

Evaluând configurațiile intereselor și aptitudinilor exteriorizate de reprezentanții celor două loturi diferențiate după caracterul motivațional și comparându-le între ele, am observat anumite diferențe.

Rezultatele Inventarului de Interese denotă că studenții ce au format clasterul I au obținut scoruri brute semnificativ mai mari la scalele Realist $8,89 \pm 0,04$ ($p < 0,01$) și Convențional $23,45 \pm 0,07$ ($p < 0,01$) (Fig.3), decât studenții incluși în clasterul II. Acești studenți au preferință pentru activitățile ce solicită rezolvarea unor probleme concrete, teoretic abstracte. Ei pot achiziționa mai ușor competențe în domeniul mecanic, tehnic sau cunoștințe teoretice și pot fi mai puțin orientați către activități din domeniul social sau educațional, însă la ei nu este accentuată incapacitatea de adaptare în planul relațiilor sociale. Pentru a se materializa în performanțe sau realizări notabile, interesele studenților față de profesia de militar trebuie să fie susținute de un nivel aptitudinal corespunzător.

Comparând notele brute la testele de aptitudini ale Bateriei Factoriale cognitive (Fig.4) obținute de acești studenți, am observat că studenții din clasterul I au obținut în medie note semnificativ mai mari la testele Aptitudine Numerică $14,85$ ($p < 0,05$) și Aptitudine Spațială $19,66$ ($p < 0,02$), însă Aptitudinea Numerică reflectă doar o tendință, fiind situată la limita semnificativității. La acești studenți este accentuată aptitudinea de a opera cu simboluri numerice, respectiv cu structuri spațiale.

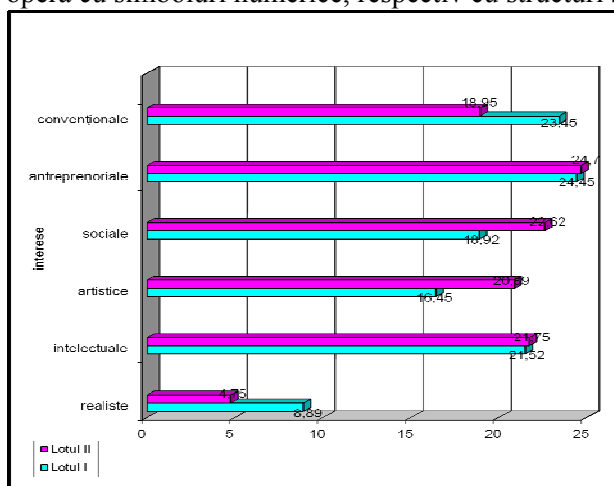

Fig.3. Scorurile Inventarului de Interese Profesionale.

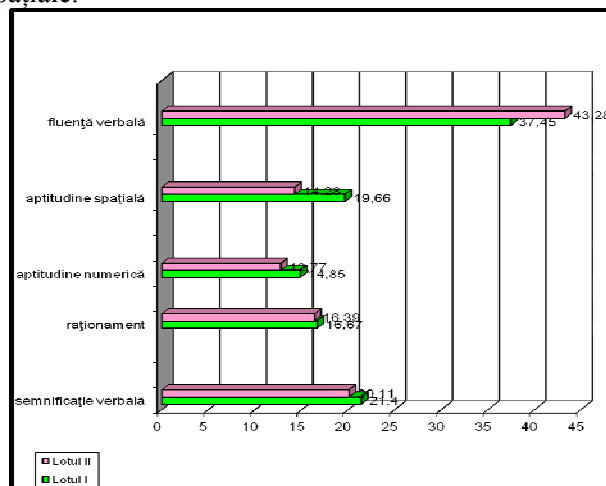

Fig.4. Aptitudini cognitive.

Studentii din clusterul II au manifestat interese de tip artistic și social. Ei au obținut o medie a scorurilor semnificativ mai mare la scalele Artistic 20,89 ($p < 0,02$) și Social 22,62 ($p < 0,05$). Pentru ei este caracteristică dorința de relaționare socială și ajutorare a celorlalți, prin sociabilitate și spiritul de cooperare, prin tendința de a trece la acțiune, aceștia posedă competența de relaționare cu ceilalți.

Deoarece clusterul II (orientare socioeconomică) s-a dovedit a fi cel mai reprezentativ, am calculat corelațiile între scale și am estimat următoarele combinații de interese mai frecvent întâlnite, de care ar trebui să se țină cont la alegerea profesiei: artistic-social ($p < 0,05$), social-investigativ ($p < 0,01$), social-antreprenorial ($p < 0,02$) și antreprenorial-convențional ($p < 0,05$).

Aceste corelații denotă că studenții care prezintă interes față de un domeniu sociouman sau artistic se caracterizează prin dorința de relaționare socială și ajutorare a celorlalți, prin sociabilitate și spirit de cooperare, prin tendința de a trece la acțiune. Spiritul de întreprinzător prezintă și dorința de afirmare specifică vârstei. Asocierea intereselor de tip social cu cele de tip intelectual, deși aparent paradoxală, probabil se datorează dorinței studenților de a cerceta și înțelege realitatea socială care îi înconjoară. Pentru ei este caracteristică că îmbină cunoștințele teoretice cu cele practice, aplicând mijloace concrete. Relația dintre scala Social și scala Antreprenorial se explică prin achiziționarea de către studenți a unor competențe de relaționare cu ceilalți. Corelația scalelor Antreprenorial și Convențional reflectă specificul vârstei celor intervievați care se află în plin proces de constituire și maturizare a propriei lor identități, fiindu-le caracteristică dorința de a se afirma independent, dar și absența unor alternative proprii la repere normative deja existente care se pot asocia cu aptitudini și comportamente conformiste în propriile lor acțiuni și relații sociale.

Pe de altă parte, acești studenți au obținut note mai mari la factorul Fluență Verbală – 43,28 ($p < 0,01$). Este posibil ca tocmai prezența la un nivel mai ridicat a acestei aptitudini să contribuie la alegerea de către studenți a profesiei. În conformitate cu rezultatele mai multor studii, ușurința de a produce și utiliza cuvinte, alături de posibilitatea de a înțelege limbajul verbal, constituie un factor de succes în profesii care implică lucrul și relațiile cu oamenii. De asemenea, menționăm că absența diferențelor dintre rezultatele la testele Semnificație verbală și Raționament obținute de ambele loturi comparate o explicăm prin importanța acestor factori în reușita studenților. Rezolvarea de probleme la disciplinele exacte de specialitate presupune înțelegerea datelor care se cunosc și a cerințelor. Menționăm intervenția factorului verbal, apoi capacitatea de abstractizare și generalizare, de a lua decizii, evidențiate în cazul nostru de factorul Raționament; pe de altă parte, Semnificația verbală joacă un rol la fel de important. Deci, raționamentul abstract este un factor aptitudinal care condiționează reușita în majoritatea domeniilor de activitate, indiferent de natura conținuturilor cu care operează acestea.

Menționăm însă că o notă brută ridicată la unul sau altul dintre tipurile de interese nu înseamnă neapărat prezența la același nivel a tuturor caracteristicilor corespunzătoare tipului respectiv, ci poate desemna predominanța doar unora dintre ele, altele putând fi mai puțin reliefate.

Astfel, rezultatele obținute denotă că dezvoltarea interesului, aptitudinilor tinerilor pentru o anumită profesie, o anumită meserie trebuie începută încă în liceu. Conform datelor unor autori, interesele reprezintă, alături de alți factori (aptitudinile, situația socială sau trăsăturile de personalitate), determinanți esențiali în alegerea unei specialități. În același timp, trebuie să se ia în considerare particularitățile individului, atât de natură fizică, cât și de natură psihică, printre care aptitudinile reprezintă componente esențiale.

Prin urmare, cercetarea diferențelor interindividuale în ceea ce ține de configurația motivației, intereselor și a aptitudinilor pe care le posedă tinerii prezintă o deosebită importanță în alegerea unei specialități, inclusiv militară. În cazul nostru rezultatele evaluării motivației denotă insuficiența orientării profesionale bazate pe aptitudini și interese.

Concluzii

Principalele motive în alegerea carierei militare sunt legate de caracteristicile vieții socioeconomice (68%) și numai 32% – de cele de profesie. Motivația studenților pentru cariera militară depinde de nivelul dezvoltării aptitudinilor profesionale și de condițiile concrete.

Relație pozitivă a fost stabilită între: motivație și scalele Realist, Convențional ale Inventarului de Interese și testele Aptitudine numerică, Aptitudine spațială ale Bateriei Factoriale la studenții motivați pentru cariera militară (clusterul I); motivație și scalele Artistic, Social ale Inventarului de Interese și testele Fluență Verbală ale Bateriei Factoriale la studenții orientați spre caracteristicile vieții socioeconomice (clusterul II).

Bibliografie:

1. ANTON, M. *Valorile și securitatea națională în contextul euro-atlantic actual* / Autoreferatul tezei de doctorat. București, 2006. 24 p.
2. CAPÂLEANU, I. *Profesiune și motivație*. București: Editura Militară, 1976. 258 p.
3. CAZANGIU, A. *Orientarea școlară și profesională*. București, 1976. 371 p.
4. CLAUDIU, N. *Schimbarea organizației militare. O perspectivă (neo)instituționalistă*. București: Tritonic, 2004. 208 p. ISBN 973-8497-82-5
5. COSMOVICI, A. *Psihologie generală*. Iași: Polirom, 2005, 256 p. ISBN 973-9248-27-6
6. GERALD, B. *Charlotte Bühler oder Der Lebenslauf als psychologisches Problem*. Lang, Frankfurt am Main u. a. 2007. Beiträge zur Geschichte der Psychologie 23.
7. GRECU, F. Posibilități actuale de realizare a unui sistem integrat de management al calității în domeniul învățământului superior militar din România. În: *Materialele Simpozionului „Abordări moderne în management și economie organizației”*. Academia de Studii Economice din București, Facultatea de Management, 23-24 noiembrie 2006, p.139.
8. LORENTZ, K. *Așa-zisul rău despre istoria naturală a agresiunii*. București: Humanitas, 1998. 297 p. ISBN 973-28-0837-3
9. PITARIU, H. *Managementul resurselor umane*. București: ALL, 1994, 260 p. ISBN 973-9156-39-8
10. RIZESCU, A. Socializarea profesională și comunicarea în organizația militară. În: *Revista trupelor de uscat*. Trimestrul I. – Sibiu: Editura Academiei forțelor terestre, 2006, nr.1 (41), p.13.
11. ИЛЬИН, Е.П. *Мотивация и мотивы*. СПб: Питер, 2011. 512 с. ISBN 978-5-459-00574-5
12. КОВАЛЕВ, В.И. *Мотивы поведения и деятельности*. Москва, 1988. 192 с. ISBN: 978-5-93211-044
13. МАСЛОУ, А. *Мотивация и личность*. / Пер. с англ. СПб.: Евразия, 1999. 478 с. ISBN 5-80710016-6
14. ФРЭНККИН, Р. *Мотивация поведения. Биологические, когнитивные и социальные аспекты*. СПб.: Питер, 2003. 651с. ISBN 5-94723-052-6
15. ЭММОНС Р. *Психология высших устремлений. Мотивация и духовность личности*. Москва: Смысл, 2004. 416 с. ISBN 5-89357 -152-5

Prezentat la 20.10.2014